

Een Weerzien.

vooral die zijner personages, breeder. In plaats van ze in peervormige massa's samen te dringen schikt hij nu de bloemen in kransen rond de Madonnabeelden of plooit fruit en gewassen in sierlijk golvende festoenen. Er komt lenigheid, afwisseling, beweging en leven in zijn teekening, terzelfder tijd als malschheid in zijn kleuring.

Hij was dus in hooge mate een zoon van zijne eeuw, een van de Antwerpsche kunstenaars uit de tweede helft van het tijdperk van overgang, dat verliep tusschen het heengaan van Quinten Massijs en het optreden van Rubens. Hij behield meer dan de meeste zijner tijdgenoten van de oude overleveringen en, alhoewel hij onder de kunstenaars de vertrouwdste vriend van den grooten meester was, bleef hij de zelfstandigste onder hen.

Zijne eigenaardigheid bestaat voor een goed deel in de bewonderenswaardige keurigheid zijner penseeling, in de juistheid, waarmede hij de doode en de levende natuur weergeeft, maar eveneens in de bekoorlijkheid, waarmede hij ze omhult. Zijn leven op aarde schijnt een wandeling door de Elyzeesche velden. Zoo moet het gedroomde rijk der gelukzaligen er uit gezien hebben: eeuwig groen, eeuwig bloeiend, knoestige boomen tot schilderachtige massa's op de helling van een heuvel geschaard, met wandelingen er tusschen, een helder beekje aan den voet, opgeruimde menschen langs de baan, dieren in glimmende pelsen op het veld, bonte klapwiekende vogels in de lucht en overal vrijheid en blijheid. Geen had met zooveel overtuiging en waarschijnlijkheid deze ideale wereld afgebeeld; geen ook gaf zoo gemakkelijk het eigenaardig uitzicht der mooie levende of levenlooze dingen weer; hij heeft ze lief, hij verkneukelt zich in hun kleur, in hun weerschijnen en roept dit alles met weinige vegen en toetsen van zijn borstel voor onze oogen op.

Hij is de fijschilder bij uitmuntendheid; de miniaturist, die uit de kloostercel in de wijde wereld is getreden en naar het leven schildert alles wat hij daar aantreft en wat hem in verrukking brengt. Die geboren Brusselaar is als schilder een volbloed Antwerpsche knnstenaar geworden, een echte

Sinjoor, met een sterk uitgesproken neiging naar het bevallige, met eenen natuurlijken aanleg voor het rijke koloriet, met een bewonderenswaardig gemak in het hanteeren van het penseel: alle kenmerken, die de school onderscheiden waartoe hij behoort. Hij is door die gaven een der grondleggers onzer kunst, een harer lantaarndragers zooals van Mander het noemen zou, en een harer oudste en meest gewettigde vertegenwoordigers. Niet alleen zal hij aldus een algemeenen invloed oefenen, maar in Antwerpen zal hij tal van rechtstreeksche volgelingen vinden; vooreerst zijn zoon Jan Breughel den tweede, wiens trant haast niet van den zijnen te onderscheiden valt; dan David Vinckeboons, Jan van Kessel, Abraham Govaerts, Daniël Segers zijn leerling en de bloemenschilders die dezen navolgden. De trant zijner landschappen werd spoedig na hem verlaten, maar zijne voorliefde en gevatheid in het weergeven van bloemen, kostbaarheden en uitvoerig bewerkte stoffeering vinden wij niet alleen bij vele Antwerpenaars weer, maar ook bij heel de dichte schaar der Hollandsche fijschilders uit de XVIIe en XVIIIe eeuw.

EEN WEERZIEN (UIT HET LEVEN VAN MARIE BARNHOLT).
DOOR P. VALKHOFF. † † †

(Slot).

Een Februarimiddag zat ze in de voorkamer thuis, alleen met haar moeder, toen plotseling haar vader binnentrad, vergezeld van een jongen heer. Hij stelde voor: meneer Landt... mijn vrouw, mijn dochter. 't Was een jonge man met een aangenaam, blozend gezicht, lichtblauwe oogen en blonden knevel. Marie had een paar dagen geleden van hem hooren spreken als pas in 't stadje gekomen. Hij was de zoon van een ouden vriend van haar vader. Sinds een week was hij compagnon in een kassiersfirma... 't Gesprek tusschen haar vader en hem liep over zaken, over de firma, waarin hij deelgenoot was geworden, over belegging van geld...

Marie zat gebogen over een handwerkje,

Een Weerzien.

nu en dan opkijkend naar den jongen man, die zoo gewichtig over financiën sprak. Ze was wat geschrokken door dit bezoek. In den laatsten tijd ontweek ze zooveel mogelijk de menschen, die bij hen kwamen, naar boven snellend als ze visite hoorde komen. Ze was op weg menschenschuw te worden, zei haar moeder. Nu was ze blij, dat haar vader haar niet mengde in 't gesprek, zich alleen met meneer Landt occupeerde.

Maar opeens kwam de meid zeggen, dat iemand meneer Barnholt dringend moest spreken, één oogenblikje maar, en zich excuserend, verliet hij de kamer. . . .

Onmiddellijk draaide nu 't gesprek tusschen hen drieën. Landt schoof zijn stoel dicht bij, blijkbaar in zijn schik, dat hij nu over iets anders kon praten.

Marie vroeg hem hoe hij 't stadje vond. En hij zei lachend, dat hij haar niet wou kwetsen, maar . . . die stille, doode straten, die smalle, benauwde Hoogstraat. . . . De omstreken, die waren mooi, hij hoopte er veel van te profiteeren. . . . Marie luisterde naar zijn spreken, zijn stem klonk aangenaam, wat gevoileerd en zwaar; hij was knap, alleen zijn gezicht was al te regelmatig misschien, de snor wat te veel gesoigneerd. . . . Hij praatte luchtig en vroolijk, over zijn ouderlijk huis, nu en dan hartelijk lachend, zoo toen hij vertelde van al de bezwaren, die twee oude dames bij wie hij kamers gehuurd had, maakten tegen 't in-huis-nemen van zijn grooten hond. Zoo'n log, gevaarlijk beest! Nee, dat nooit! Na heel veel redeneering van beide kanten hadden ze er in toegestemd, maar 't was vermakelijk hoe voorzichtig en schuw ze rondkeken gedurig, of Bello ook in de buurt kon zijn. . . . Na een poosje kwam meneer Barnholt terug, en spoedig daarop nam Landt afscheid, met de belofte gauw te zullen weerkomen. Nog even sprak hij met Marie over een bal, dat de volgende week zou gehouden worden. Of ze er ook kwam? Ze wist 't niet, zei ze, ze was meegevraagd met een familie, maar had de uitnoodiging nog niet aangenomen.

Ze voelde zich na die kennismaking opge-ruimder dan te voren, en 's avonds, bij 't naar bed gaan, treuzelend met 't zich uitkleeden,

glimlachte ze tegen 't beeld van Willem Landt, die zoo opeens in een omstraling van vriendelijkheid, haar was verschenen.

De volgende week was er uitvoering van een Tooneelgezelschap en bal na. Aandachtig keek ze naar de binnenkomenden, rondblikkend in de zaal, lachend knikkend tegen bekenden, die schuifelend zochten naar hun besproken plaatsen, terwijl heen en weer ijlden de bezige, zich reppende kellners. De zaal was al bijna geheel volgelopen, en nog had ze Landt niet gezien. Zou hij niet komen? Hij had 't toch gezegd, bij 't weggaan, de vorige week. Teleurstelling kwam in haar op. Verlangde ze naar hem? Dwaasheid, verlangen naar iemand, die ze een kwartiertje maar gesproken had. . . . Maar vreugde schokte plotseling bij haar, deed haar blozen, voelde ze, toen ze hem zag binnenkomen met eenige andere heeren. Hij keek de zaal rond, alsof hij zocht naar een bekend gezicht. Zijn blikken vielen op haar, en hij boog, beleefd en vriendelijk. . . . In de pauze kwam hij onmiddellijk naar haar toe, vroeg of ze bleef bij 't bal, en besprak met haar den eersten dans, de polonaise-polka. . . . Ze waren spoedig goede vrienden, ze noemden elkaar bij den naam, en schertsten samen alsof ze elkaar al lang kenden. . . . Hij vertelde haar van zijn vroeger leven, van zijn toekomst. . . .

Hij was op de Hoogere Burgerschool in Utrecht geweest, en toen op een kassierskantoor gekomen. Opeens herinnerde ze zich, dat Henri Heerlen ook daar op school geweest was, ze waren van denzelfden leeftijd. Zou Willem hem kennen misschien? Ze vroeg 't aarzelend. Ja zeker kende hij dien. Ze waren dikke vrienden op school geweest. Maar hoe gaat dat. Je ziet mekaar niet meer, van schrijven komt niet veel, en de enthousiaste vriendschap sterft langzamerhand uit. Ze hadden samen wat grappen uitgehaald! Henri was een beste jongen, alleen wat vreemd soms. Nu eens stil en in-zich-zelfgekeerd, dan weer luidruchtig, opgewonden. Soms overgevoelig, in tranen uitbarstend als hij een lichte berisping kreeg, zelfs in de hoogere klassen. Hij was veel samen met een anderen jongen, dien ze „de anarchist” noemden, omdat hij zulke geavanceerde denk-

beelden had. Henri en die jongen hadden beide dezelfde minachting voor de politiek, die alle mooie ideeën doodde, volgens hen, dezelfde vereering voor groote dichters en schrijvers. Ja, van literatuur hield Henri bijzonder veel. Dat waren zijn lievelingsuurtjes op school, de literatuurlessen. Willem herinnerde zich, hoe de leeraar in 't Engelsch uit *Dombey and Son* had voorgelezen 't sterven van 't jongetje. Hoe was de naam ook weer?

— Paul? zei Marie.

— Paul Dombey, juist. Wij jongens, hadden bijna niet geluisterd. Och, je hebt zooveel andere dingen in je hoofd. Wiskunde, werktuigkunde, scheikunde, dat vonden we veel belangrijker, vrij wat gewichtiger dan zoo'n simpel romannetje. Lezen deden we alleen Zondagsavonds, en een enkele maal in de week, als de mathesis ons een uurtje vrij liet. . . . De meesten luisterden dan ook maar half. Maar opeens zagen we Henri Heerlen, die met 't hoofd in de handen, 't gezicht vuurrood, in spanning naar den leeraar luisterde, terwijl tranen hem langs de wangen liepen. . . . Dat is me altijd bijgebleven. Ik vond 't gek toen, dat iemand om een boek kon huilen. De wiskunde had alle gevoel in me verdroogd, denk ik. Later is 't mij een enkelen keer ook gebeurd, heel, heel zelden. Nu zie je, Marie, wat 'n koud, ongevoelig prozamensch of ik ben. . . .

Hij lachte, toen hij dit zei, en Marie glimlachte terug, werktuiglijk. Maar haar lust tot dansen en vroolijk praten was voorbij. Ze verlangde naar huis, en, tot teleurstelling van Willem Landt, ging ze spoedig heen, verheugd een goed voorwendsel gevonden te hebben. . . . Wat gebeurde er met haar? Had ze reden tot vreugde, tot treurnis? Ze wist 't niet, ze kon niet denken, ze voelde alleen dat er in haar leven iets komende was, niet-af-te-wenden, dat naderde, al dichter en dichter. . . .

Ze sprak Willem Landt heel dikwijls, thuis en bij anderen. Ze vond hem sympathiek, om zijn eenvoudig, vroolijk doen, zijn knap uiterlijk. Ze merkte, dat hij werk van haar maakte, en dat streelde haar ijdelheid. 't Was soms plotseling als een tintelende vreugde in haar: hij, een knappe jonge man, verliefd misschien op haar, tener meisje, met het

gewone, bleeke gezichtje. Dat was vreemd, niet te begrijpen, en toch moest 't zoo zijn, want ze merkte hoe hij haar overal zocht, en dan hartelijk, verheugd, naar haar toekwam. . . . Zijzelf voelde al meer en meer, dat hij iets heel belangrijks werd in haar leven, dat 't haar verdriet zou geven, als hij heenging. . . .

Ze werd ziek, en gedurende haar ziekte, terwijl ze boven lag, kwam hij gedurig naar haar vragen, bracht dan dikwijls bloemen mee, waarvoor ze hem bedankte in korte, hartelijke briefjes. . . . Zij was herstellende, en mocht weer beneden komen, in de huiskamer. Een morgen was zij er alleen, nog wat moe en licht-vreemd-duizelig in haar hoofd, achteroverleunend op de canapé. De meid kwam binnen, zeggend dat meneer Landt er was. Of hij mocht binnenkomen? Ze schrok op uit haar soezerige stemming, en stond voor hem, blozend, verlegen-lachend. Hij gaf haar een kus, eenvoudig en innig, en zei dat hij zoo blij was over haar beterschap. Ze zaten naast elkaar op de canapé, en hij plaagde haar over haar koele stijfheid: nog nooit had ze hem één kus gegeven, ze zou 't niet durven, wel? één kus voor de bloemen, die hij haar gebracht had in haar ziekte. Hij trok haar naar zich toe, ze gaf hem een kus, uit dankbaarheid, alleen uit dankbaarheid, zei ze lachend. Hij drukte haar dichter tegen zich, kustte haar op 't voorhoofd, streelde haar blonde haar, haar kleine handen — — —

Ze waren geëngageerd, en zij leefde in een roes van geluk. 't Was een genot voor haar, met hem te wandelen door de rond hen ontbloeiende en groenende natuur, terwijl zoele luchten haar omgeurden, zij, licht en vlug stappend aan zijn arm, het hoofd vol van liefde en geluk. Dan gingen ze zitten op een mooi plekje met 't ruime uitzicht voor oogen, zij geleund tegen zijn borst en zachte woordjes zeggend van vreugde. Hij was zoo mooi en zoo krachtig in haar oogen, ze was trotsch op hem; hij beminde haar niet alleen om haar karakter, dat zacht en vriendelijk voor hem was, maar ook om haar gezicht, om haar tengere gestalte, en dat was een voortdurende vreugde voor haar,

een streelende bedwelming. De zinnelijkheid, die zoo lang bij haar gesluimerd had, ontwaakte in hevig verlangen naar zijn kussen, den warmen druk van zijn lichaam tegen het hare. Aan Henri Heerlen dacht ze bijna niet meer. Een enkele maal dook de herinnering aan hem op uit haar geluk-lichte gedachten.

Zoo een avond, toen ze samen wandelden, Willem en zij. Ze had hem geplaagd, dat hij zoo dik werd, zoo dik en zoo lui. Hij kon haar niet dit heuveltje opdragen tot naar boven, wedde ze. Hij lachte en tilde haar op, en hijgend van 't lachen en de inspanning lukte 't hem de teere vracht tot boven te krijgen, waar hij ze liet vallen op een bank onder een beukeboom. Tot belooning eischte hij vreeselijk veel kussen, en ze gaf ze hem, zeggend dat zoo'n opofferende daad bijna niet te beloonen was. Ze zat op zijn knie, en keek over zijn schouder tegen den boom aan. En plotseling zag ze daarin gesneden, duidelijk zichtbaar, schoon wat vergeeld al, de letters H. H., en opeens kwam in haar gedachten hoe ze met hun drieën, Henri, Klara en zij, hier gezeten hadden, 't vorige jaar, een zomeravond, zoel als deze in lente. Ze wist, dat haar naam er ook in gesneden stond, aan den anderen kant. Ze wou aan dien avond niet denken, nooit meer. Ze boog haar hoofd naar Willem en kustte hem hartstochtelijk, maar haar oogen opslaande, zag ze weer die letters in den bruin-gladden bast. 't Was hier niet uit te houden, o God nee.

— Kom, Willem, zei ze smeekend, laten we naar huis gaan, 't begint al laat te worden. . . .

— — — — —
Toen kwam de drukte van vóór het huwelijk, het gereedmaken van het uitzet, 't huren van het huisje in 't stadje, waar Willem de kassiersfirma zou vertegenwoordigen, 't koopen van de meubels, de gordijnen, de tapijten en eindelijk 't huwelijk zelf, in zenuwachtig geluk en verlangen tegemoet gezien. . . .

De eerste maanden van 't huwelijk, een roes van zinnelijke liefde, en toen 't groote, lang begeerde geluk: 't zich-moeder-voelen. . . .

De maanden van zwangerschap moest ze veel rust nemen, zat ze vaak heele middagen

voor 't raam in de beneden-voorkamer, somber en laag, te werken aan kleertjes voor het verwachte kindje. Zoo op een regendag, triestig en vuil. Lekkend trilden de druppels uit het zware, doordrenkte loof van de linde-boomen en langs den glibberig-vuilen schilferbast op de glad-glimmende straatsteenen.

Aan den overkant sijpelde de gootsteenpijp zijn eeuwig-loopend straaltje in het doode water van de gracht. . . . Een misère, een ellendige bedrukking hing over alle dingen. En opeens dacht ze weer aan Henri Heerlen. Dien morgen had ze zijn naam in de krant gelezen. Hij was ondertrouwd met Bertha van Geldorp. Wie was dat meisje? In Amsterdam woonde ze, had ze gezien. Verder wist ze niets van haar. Henri Heerlen, Bertha van Geldorp, gedurig hoorde zij die namen klanken in haar hoofd. . . . God, wat had ze hem liefgehad! En die ander die zijn vrouw zou worden? Vroeger had 't haar altijd geschenen of hij één was met haar gedachten, of ze nooit zou kunnen ophouden aan hem te denken. En nu? Een vreemde was hij voor haar geworden. Ze wist niets van zijn doen, van zijn leed of zijn vreugde. God, hoe wreed toch, dat ijdel begeeren van wat men lief heeft. . . . Dwaasheid was het, aan hem te denken. Ze moest de gedachten aan hem heelemaal bannen uit haar hoofd. . . . Ze mocht niet meer aan hem denken, ze had een ander lief, hem niet meer. Was 't wel zoo? . . . Ze stond op en haalde uit het bureautje, 't meubeltje van haar meisjeskamer, dat nu boven, vergeten, in een hoekje stond. 't pakje waarin de herinneringen aan Henri. Ze herlas zijn brief, den vreemden brief. . . . ze doorbladerde *De Kleine Johannes*. . . . Willem wist niets van dit kleine bezit. Ze had hem verteld, dat Henri Heerlen een goede vriend van Klara en van haar geweest was, meer niet. In 't begin had ze niet gedurfd, later Henri vergeten in haar drift van passie, en nu de herinnering aan hem weer sterker opstond, zijzelve bevreesd zag naderen de uren van verlangen naar vroeger, deinsde ze erger dan ooit terug voor een bekentenis. . . . Neen, liever strijden tegen die dwaze herinnering van liefde. Ze was immers gelukkig met Willem, ze verlangde immers